

МІФ ТА МІФОЛОГІЯ

Зміст

Поняття про міф	1
Міфологія	1
Причини появи міфів	1
Тематичні групи міфів	2
Міфологічні теми та мотиви	2
Відмінність міфу від казки	3
Джерела	4

Поняття про міф

Міф – це оповіді про уявлення давніх людей про світ.

Головні ознаки міфу:

- колективний автор
- герої: боги, напівбоги, титани, духи, герої
- олюднення та одухотворення природи
- гіперболізація (сюжету, образів)
- пояснюють природу Всесвіту і життя на Землі

Міфологія

Міфологія – 1) сукупність міфів якогось народу; 2) наука, що вивчає міфи.

Слово **міфологія** утворене від грецьких слів mythos — розповідь та logos — слово, думка. Наприклад, виділяють єгипетську, грецьку, римську міфологію, міфологію народів Сходу, індійську міфологію, а також близьку нам слов'янську міфологію.

В міфах у фантастичній формі стародавні народи виражали своє розуміння історії, походження Землі, Сонця і планет, будови Всесвіту, а також моральні цінності людей тих часів.

Причини появи міфів

— Виникнення міфів тісно пов'язане з прагненнями давніх людей пояснити сповнений загадками світ. Чому гримить грім та спалахує блискавка, іде дощ, з'являється на небі веселка? Чому з дерев скрапує, наче сльоза, золотавий бурштин? Чому ворон такий смолисто-чорний і чому так дивно забарвлене пір'я у павича? Чому такий сумовитий голос в очеретяної сопілки?

У міфах відбилися уявлення народу про навколишній світ, природу, поєдналися вигадка, фантазія та історичні факти (наприклад, міфи про Троянську війну).

Причини появи схожих елементів у міфах різних народів:

1. Запозичення елементів міфології одного народу іншим народом;
2. Невзаємозв'язане, паралельне виникнення схожих елементів у міфології різних народів, що пов'язане зі схожістю умов життя, інтересів, життєвих прагнень, ідеалів різних народів світу.

Тематичні групи міфів

Групи міфів	Зміст
Міфи про створення й будову світу (космогонічні)	Пояснюють, як виник Усесвіт, як у ньому з'явилися світло й темрява, земля й небо, вода й вогонь; як зародилося життя і встановився світовий порядок.
Міфи про кінець світу (есхатологічні)	Оповідують про загибель та відродження Космосу.
Міфи про небесні тіла (солярні й астральні)	Оповідують про походження, властивості, рух Сонця, Місяця та зірок.
Календарні міфи (скотарські та землеробські міфи)	Тлумачать рух календарного часу — зміну дня і ночі, пір року, про працю на землі.
Міфи про виникнення явищ природи (етимологічні)	міфи, що пояснюють походження явищ або предметів
Міфи про створення людини (антропологічні)	Оповідують про походження людей і людської спільноти.
Міфи про богів (теологічні)	Оповідують про богів, демонів, духів і їхні стосунки.
Міфи про героїв	Висвітлюють життя знаменитих героїв, їхні випробування й подвиги.
Міфи про тварин	Відбивають уявлення про окремих тварин як про засновників і священних покровителів певних людських племен.

Зазначені тематичні групи побутують у міфологіях багатьох народів. Це пояснюється передусім схожими умовами суспільного й культурного розвитку давніх людей. Є в міфічних оповідях різних культур і подібні сюжети та образи, на основі яких виникли відповідні мотиви.

Міфологічні теми та мотиви

Мотив — сталий елемент певного сюжету, який повторюється в різних творах

Наприклад, надзвичайно поширеним у світовій культурі є мотив всесвітнього потопу. Він бере початок у міфах про велику повінь, якою боги покарали людство за численні вади й провини. Міфи багатьох давніх цивілізацій оповідають про те, як вода знищила майже все живе на Землі. Зазвичай ідеться в них і про чудесний порятунок однієї людини або подружжя, яке започаткувало новий

Не менш популярним є й мотив «золотої доби». Ідеться про часи, коли новостворені люди жили на землі в гармонії з богами й природою, дотримуючись моральних законів. Згодом вони втратили цю гармонію, запламувавши себе гріхами та ворожнечею. Відтак людство вступило в сумну, сповнену насилля й страждань епоху, на противагу прекрасній «золотій добі», названу «залізною»..

Міфологічні теми	Міфологічні мотиви
творення світу, діяння героїв ...	сонця, ночі, випробування ...
<i>виявляються у міфах різних народів</i>	

Відмінність міфу від казки

	Казка	Міф
Основна ідея	Боротьба добра зі злом	Уявлення про будову і розвиток світу
Час	«Давним-давно»	Із першого дня творіння
Місце	Конкретне місце (в одному селі, у тридесятому царстві)	Світ у цілому
Композиція	За казковою формулою	Вільна
Герої	Звичайні люди і фантастичні істоти. Герой сам творець своєї долі	Боги, фантастичні істоти, герої. віра у вплив вищих сил (фатум) на долю і вчинки героїв
Характерні риси	• розважає та повчає; • навчає розуміти людей, бачити добро і зло в людському житті; • казку сприймають як витвір фантазії.	• пояснює світ; • пояснюються певні явища природи, її закономірності, дії стихій; • міфам вірили
Закінчення	• має щасливий кінець	• не завжди закінчується щасливо

Характеристика спільних міфів

Питання для аналізу	Що передувало створенню світу?	З чого починається процес створення, хто творець?	Які реалії були створені в першу чергу?	У якій послідовності створювався світ після створення космічного простору?	Як створили людину? Якою за чергою у створенні світу?
<i>Слов'янська міфологія</i>	Темрява, морок, нескінченна ніч	Першоптиця і Першобог Сокіл	Острів, озеро святої води	Добро і Зло, сонце, земля, небо	Земля народжує людину, а Ярило дає розум
<i>Єгипетська міфологія</i>	Хаос, нерухома, холодна водяна гладінь	Перший бог у світі Атум	Споконвічний пагорб	Вітер, світовий порядок, брат і сестра — земля і небо	Зі сліз радості Атума . Бог родючості Хнум створює людей з глини на гончарному крузі
<i>Індійська міфологія</i>	Первозданий хаос, води	Золоте Яйце, з якого народився Прародич Брахма	Небо і земля	Боги-сини, які народили людей, тварин, сузір'я	Народжені від старшого сина Брахми, який з'явився з душі творця
<i>Китайська міфологія</i>	Похмурий безформний хаос	Перша людина Паньгу з яйця	Небо і земля	З умираючого тіла Паньгу — сонце, місяць, сторони світу, гори, ріки, фунт, рослини, надра, дощ, роса	Нюйва виліпила з глини
<i>Давньогрецька міфологія</i>	Безмежний темний хаос	З джерела життя, само по собі	Земля-Гея, Тартар, Кохання	Темрява, ніч, небо, гори, море, ріки, сонце, місяць, зірки, вітри	Створює титан Прометей із глини

Джерела

Волощук Є.В. Світова література : підруч. для 6-го кл. загальноосвіт. навч. закл. / Євгенія Волощук. — К. : Генеза, 2014

Нерубайська Л.О. Міфи про виникнення світу в різних народів http://oipoppp.ed-sp.net/component/option,com_dcr/dcrTask,dcrDetails/catid,1831/dcrId,2178/Itemid,50/

Ніколенко О. М. Світова література: підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О. М. Ніколенко. Т. М. Конєва. О. В. Орлова та ін. — К. : Грамота, 2014

Паращич В. В. Усі уроки світової літератури. 6 клас. I семестр : [Текст] / В. В. Паращич. — Х. : Вид. група «Основа», 2014

Удовиченко Л. М. Зарубіжна література в таблицях і схемах. 6 клас/ Л. М. Удовиченко. — К. : Видавничий дім «Освіта», 2019.

Чередник Л. А. Зарубіжна література. 6 клас : розробки уроків / Л. А. Чередник.— Х. : Вид-во «Ранок», 2015.

Яковлєва Т.С. 10 міфів про створення світу <http://metodportal.net/node/29572>